

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Sabbato Post Dom[inicam] IV. Qvadragesimæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

Matth. 4.

fleueris. Vidi namq; te alias super ciuitate Ierusalem, eius excidium prelagendo fleuisse. Vidi te ab hinc duobus annis in deserto quadraginta diebus ac noctibus quotidie lachrymas fundentem. O igitur vere sanctas ac diuinas lachrymas; magni reuera amoris characteres! Id namq; hinc Iudæi colligunt dicentes: *Ecce quomodo diligebat eum?* Dicis quidem, Philosophi, voces signa esse conceptuum: ego vero lachrymas argumentum esse amoris: Vnde Tullius: *Fideles testes amoris cordis lachryme sunt.*

De amicitia.

An te igitur Lazare, vos inquam peccatores, lachrymæ illæ, fremitus illi ac clamores non excitabunt? *Lazare, veni foras.* Quid? o peccator, in Sodomam sulphureos imbres ac fulgura Deus eiacularur, grandinæ in Ægyptios emittit, in Babylonios fulmina eui-brat, super te vero non nisi lachrymatur. O ingens amoris signum! deplorat exitium ac perditionem, animæq; tuæ ruinam Deus, tu vero ne minimam lachrymulam emittes? *Veni foras.* Respice obsecro miserum hunc Lazarum, in eumq; oculos conice, & cogita animam tuam, cum in peccato agit, deteriori in loco versari. Heu miser peccator, si calamitates, si miserias, in quas peccatum te cõiicit, perspiceres, non sufficerent tibi credo lachrymæ, ad calamitatem deplorandam. Omnium enim quæ hæcenus collegisti meritum iacturam pateris, omnemq; priorem iustitiam amittis, omnes merces spirituales vnico momento in mare deiciis. Vnde Ezechiel: *Omne iustitia eius non recordabuntur amplius.* Omnium quoq; gratiarum donorumq; celestium influxus euauit, quin & Deum ipsum perdidisti. An non sanguineis, si fieri posset, lachrymis hæc ruina, vastitas hæc & excidium deplorandum foret? an non hic dicere liceat? *Fuerunt mihi lachryma mea pennis: dicit ac n. etc.* dum dicitur mihi quotidie ubi est Deus tuus? surge igitur Lazare, *Veni foras,* exi sepulchro, egredere e putredine & vermis, rumpe nexus ac vincula, & dicit eum Davide iam ab adulterij morte suscitato: *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.*

Ezech. 18.

Psal. 41.

Eia igitur Domine miseris animas nostras in peccatis iam sepultas, iam ferentes,

iamque putridas & consumptas exfufcita: *Pertruerunt enim & corrupta sunt cicatrices meae a facie insipientia mea;* neque enim illa ab hinc quadriduo sepulta sunt, sed tot menses, totque anni elapsi sunt, ex quo in peccatorum suorum sepulchro lateant & putrescant. Earum imaginem in Lazaro, Domine, expressam video: iis namque sepulchri loco, peccatum est: saxi pertinacia & obfirmatio: prauaq; consuetudo, loco vinculorum. Accede igitur tu Thaumaturge, miraculorum parator, ac miseris hosce Lazaros exfufcita. Duæ ecce sorores eius, Ecclesia triumphans & militans, te obsecrant & orant quam possunt maxime, huius quippe typum gerit Martha, illius vero Magdalena. Aperias igitur Domine hæc sepulchra, reuolue ingentia hæc saxa, dissolue vincula captiuitatis nostræ: cumque nos in plenam libertatem restitueris; vitamque gratia tua reddideris *tibi Psal. 113. sacrificabo hostiam laudis:* corpora quidem, quæ hoc in mundo obsequium exhibeant; animas vero, quæ te in altero laudent & glorificent, Aueni.

SABBATO POST DOM. IV. QUADRAGESIMÆ.

Partitio.

1. *Encomium solis.*
2. *De luce.*
3. *De proprietatibus lucis.*

Ego sum lux mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris. Ioan. 9.

FIGVRA.

Promisit olim Deus virtute omnipotens, *Malach. 4.* tempore æternus, essentia incomprehensibilis, & omnibus in rebus infinitus, emissurum sese aliquando solem iustitiæ, qui in terris illucesceret, mundum illuminaret, & tenebras ab vno mundi cardine ad alterum vsque dispelleret. Cum oculos in hodiernum Euangelium conicio, lucidum illum solem mihi videor intueri, qui splendore suo

suo omnia collustrat, hominesq; lumine suo feriat. Ne longis autē vos morer ambagibus, sol hic Christus Dominus est; ille, inquam sol, quem Propheta olim præsignarunt, ipse lumen est, quod in Euangelio hodierno splendet, ac de se ipso testatur, *Ego sum lux mundi*: sol scilicet, qui totum orbem radiis illuminat, lumen quod tenebras dispellit, nubes ac nubila fugat. O vere diuinum solem, o lucem radiantem! Porro ut solem hunc hodie cernere, ac radios eius perspicere possimus, Spiritum paracletum imploremus, ac Virginem Deiparam salutemus, ut ita in verisq; lumine ad optatum portum pettingere feliciter valeamus.

A V E M A R I A.

Anaxag.
47. b. Summus ille Philosophus Anaxagoras, cū lumen ac pulchritudinem solis attentius perpenderet, eiusque proprietates propius consideraret, tantam in eo mirabilium segetem reperit, ut dicere ausus fuerit: non alia eum de causa à Deo creatum esse, aut in sublimi loco collocatum, quam ut eius pulchritudinem contemplando, homines in admirationem & stuporem raperentur. Longius quoq; progressi sunt Persæ, qui Soli diuinos honores contulerunt, atq; instar numinis alicuius eum coluere. At relicto hoc inani cultu, & idololatriæ, audiamus quid de eius splendore dicat Sapiens: *Dulce lumen & delectabile est oculis videre solem.* Hinc pius ille senex Tobias, oculorum lumine iam amisso, quo solis lumen intuebatur, lachrymans ac gemens dicere consueuerat: *Quale mihi gaudium erit, qui in tenebris sedeo & lumen caeli non video.*

Psalm.
lib. 9. Poetarum quoq; Deus Homerus, cum lumen amisisset, torques sortem & calamitatem suam & cæcitatem deplorans exclamat:

Ilia.
lib. 9. *ὄφρα μὲν ἴδωμι τὸ φῶς, ὅτε μὲν ἴδωμι τὸ φῶς, ὅτε μὲν ἴδωμι τὸ φῶς.*
O lumen quod cuncta audis atque omnia li-
stras,

quis mihi te casus eripuit, ut tuum ego splendorem radioq; cernere nequeam. Sed mirū non est, si omnes semper tanti solem fecerint, cum reuera mirabilis sit. Magnitudinæ namque terram superat, centum scilicet & sexaginta sex partibus, lumine suo ac radijs omnium

oculos ferit: virtute vero sua, ac potestate quid non facit? omnia profert ac producit; ac veluti primæ & vniuersalis causa, vna cum secundis in familia mundi omnia nutrit ac fouet. Vnico quoq; momento radios ab Oriente in Occidentem, inque quatuor orbis partes immittit: omnia lumine suo inferne & superne illustrat, perque medium planetarum, non secus ac rex inter principes & magnates suos obambulat.

Admirabile sane esse videtur, ut omnes Omnes mū quotquot sub cælo sunt nationes, in hori- di incolæ zonte suo media anni parte, solem conspi- solē media ciant. Qui namque sub lineæ æquinoctialis anni parte agunt, dies semper duodecim horarum ha- vident. bent, ac totidem horarum noctes, ut Perua- ni, Ethiopes, ac Molucarum incolæ: qui vero sub polis degunt, sub Antarctico nimirum versus Meridiem, & sub Arctico Septentrio- Annū vnus nem versus; annum habet vnus diei, & vnus diei & no- noctis (sex enim mensibus solem continuum dīs. habent, nullum interruptum noctibus); at qui intra polos habitant, in tropico scilicet Canc- cri & Capricorni annos habent diebus ac noctibus vicissim intermixtos, eosque longiores aut breuiores, prout magis ad polorum extremitates deurgunt. O igitur sidus vere admirabile!

Hoc autem etiam dispiciendum est: quod quamuis per cæruleos illos campos, ocyor ventis & Euro discurrat, annos tamē & dies, & horas faciat æquales; & ad eius cursum æquabiliter semper fluentem omnia horologia & horarum indicia dirigantur. Nullus igitur miretur, si Philo Iudæus, & Dionysius Areopagita solem imaginem Dei appellarint: & ipse Dominus sese hodie luci compararit, dicens: *Ego sum lux mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris.* De luce hac hodierna cō- cione primo loquemur, deinde de eius proprietatibus.

Principio igitur tanta inter Deum & solem, tanta inter diuinitatem ac lucem communitio & similitudo est, ut omnia pene illius opera per lucem ac lumen designentur. Modo enim sacra scriptura illum nobis lumine vestitum depingit, & imprimis Psalmographus: *Ami- Psal. 103.*
bus lumine sicut vestimento; modo in luce, velut Regem in palatio habitantem: ita cum

1. Tim. 6.

namq; describit S. Paulus, lucem habitat inaccessibilem: modo Patrem & Filium de lumine; lumen de lumine, ait Synodus Nicæna. modo lux hominum absolute dicitur: unde Ioannes, Erat lux vera, qua illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum: Deniq; pius ille senex Simeon eum lumen gentium appellare non dubitavit, Lumen ad revelationem gentium. Vos igitur terreni ac terrenorum amantes sustollite non nihil palpebras, aperite oculos, eosq; in altum erigite: Deus quippe, ut poeta canit:

Ioan. 1.

Os homini sublimi dedit, coelumq; tueri

Luc. 2.

Iussit, & erectos ad sidera tollere vultus.
Sustollite castidis vestrae bucculam, ac defixis obrutibus caelestem hunc solem contemplantini: ac videbitis, quanta eius cum diuinitate similitudo & similitudo. Sol solis nomine nuncupatur, quod solus sit, nihilque ei par in mundo reperitur: ita quoq; vnus solus in rerum natura est Deus, neue plures vno esse possunt.

Ouid. 1.

Metam.

Sustollite castidis vestrae bucculam, ac defixis obrutibus caelestem hunc solem contemplantini: ac videbitis, quanta eius cum diuinitate similitudo & similitudo. Sol solis nomine nuncupatur, quod solus sit, nihilque ei par in mundo reperitur: ita quoq; vnus solus in rerum natura est Deus, neue plures vno esse possunt.

Sol qualem solus dicitur

Sustollite castidis vestrae bucculam, ac defixis obrutibus caelestem hunc solem contemplantini: ac videbitis, quanta eius cum diuinitate similitudo & similitudo. Sol solis nomine nuncupatur, quod solus sit, nihilque ei par in mundo reperitur: ita quoq; vnus solus in rerum natura est Deus, neue plures vno esse possunt.

Alexander Magnus dicitur

Non possum quin hic referam, quod de Alexandro Macedonum rege referunt historici. Hic cum ambitione, imperijque propandamandi desiderio flagrans, alios Reges & Modos soles, narchas regnis exueret, & imprimis potestatem nec duos regum Perlarum Regem Darium in extremas gnum reges angustias conijceret, ipse autem Darius, lehabere potestatis ad eum missis, pacem postularet, ac dimidiam regni partem ei offerret, superbe respondit dicens: Non potest mundus duos soles, nec duos regnum reges sustinere: ac proinde Darius vel totum Alexandro cederet, vel armis impediret ne ipse inuaderet. Idem mihi de Deo dicere liceat, non posse scilicet in mundi regno duos Deos subsistere.

Exor. 3.

Sol deinde praeterquam quod vnus sit, solus quoq; essentia sua lucidus est & splendens: caetera namq; sidera & planetae, de lumine eius participant. Negare quippe non potest Phœbe, quin a fratre tuo Phœbo splendorem mutueris: satis enim id euidentis est, quando deliquium pateris. Sublime hoc & caeleste est: quod ipsum tamen de Deo etiam dicere possumus. Solus enim Deus est ex se ipso solus, & esse suum habet ex essentia: unde ego sum qui sum, dixit olim Moyse, caetera vero creaturae esse suum non nisi ab eius essentia mu-

tuantur: *Quid enim habes, inquit Paulus, quod non accepisti? ipse fecit nos & non ipsi nos,* ait Psal. 94. Ipse namque substantia est per se subsistens: creaturae autem tantum sunt accidens, quarum esse est inesse, ut Christiani Philosophi loquuntur. Vere igitur te o homo cum cornicula illa Aesopica furtiuus ornata coloribus, comparabo: si enim plumæ & ornatus tibi auferentur, nudus plane & inops appareres: cum omne tuum esse, vita, perfectionesq; non nisi mutuo sumptæ sint.

Accedit adhuc, quod sol, licet quotidie mirabili quodam motu ab oriente usque in Occidentem sine vlla mutatione sui aut loci feratur, mille tamen in hoc inferiori mundo herbarum, fructuum, arborum, metallorum, animaliumq; genera producat ac pignat, ipse tamen, quod sane mirandum est, in sese nunquam mutetur aut innouetur, omnia quamuis innouet & immutat. Eadem penitus de summo illo Deo dicenda & credenda sunt: qui cum ab omni aeternitate in immensis essentiae suae finibus voluatur, in supernaturali tamen illo creationis motu, infinitas creaturas produxit ac protulit, quamuis easdem gignendo nullam omnino sui mutationem subterit, aut alius essentiae esse coeperit, hoc namque de creaturis potius dicendum est, quae variae & mutabiles sunt, ac mille conuersiones patiuntur. Intellexit hoc Dauid rex, dum ait: *Mutabis eos & mutabuntur, tu autem idem ipse es: & annus tui non deficient* Deus igitur immutabilis est, omniumque rerum productio nullam in eo mutationem causarum.

Quemadmodum enim fax in medio arrii alicuius accensa luminis nullam iacturam patitur, aut miuuitur, mille aliae licet candleae accendantur: quin & apta est, de cuius lumine mille adhuc aliae accendantur, ex quo nulla ei mutatio aut alteratio potest accidere. Ita Deus infinita quaedam fax est, ab omni aeternitate in magna essentiae suae aula accensa, quae tot creaturas velut parua quaedam luminaria de lumine suo accendit, eiusdem essentiae suae lumen large impertiens, nihil ut tamen ei de suo decedat; quin & mille alios mundos de nouo accendere paratus est, infinitam essentiam nihil omnino in eo minuendo, aut aliquam ei mutationem afferendo. Hoc cum verbis Euan-

Euan-

Euangelicis optime conuenit. *Ego sum lux mundi*: quasi diceret: Ego sum lucida illa fax, quæ toti mundo esse suum, & simul lumen cõtulit, nullam inde mutationem passus: qui & paratus sum nouos mundos creando accendere, si uti possum, ita & vellem.

Huc accedit solem infinite calidum esse, virtute & eminenter tantum, vt docti loquuntur, cursu celerrimum, influxu mirabilem, & potentem. Omnia autem hæc quam perfectissime in Deo reperire est: ardet namque amore, & in cursu operationum suarum celerrimus est. An non enim magnum celeritatis indicium est, creaturas à non esse ad esse reuocare, inter quæ infinita distantia est: an nõ euidens celeritatis argumētum, peccatorem vno momento à peccato ad gratiam, eum iustificando, de morte ad vitam, à tartaro ad cælum traducere? proh quanto distantia! *Nescit enim tarda molimina Spi-ritu Sancti gratia.* Gratiarum quoque suarum influxu mirabilis est & potens.

Sol deinde sese non immutando aspectum sæpe mutat, modo enim nebulis coopertus ac nubilus apparet, modo deliquium patiens modo rutilans ac micans, aliquando vero rubicundus. Heu! an non Christus Dominus noster, verus Deus & verus homo has omnes formas induit? Nubibus eum oppletum ac nebulis coopertum vidimus, cum homo factus humanitatis nostræ nebulis amicus est: eclipsin passus est, in arbore crucis moriens: post resurrectionem vero totus splendidus, lucidus & gloriosus visus est: in fine vero sæculi ira exardescētem, & furoris flammis exarsuantem videbimus: sed tunc *Dominus, ne in furore tuo arguas me*: tunc quæso, tu o sol meus, lumine me tuo illustra, lux mea illumina, radijsque misericordiæ tuæ me irradia. Quid ad hæc ais Christiane; an non hodierna igitur, ne merito sese Dominus lucem mundi appellare potuit dicens? *Ego sum lux mundi.* Quantæ vero energiæ quantiq; roboris hæc verba sint, paucis aperiam, vnūquodque verbum mysterio scater, singulæ syllabæ emphasin habent. Primo namq; eo quod ait: *Ego sum lux*, denotare vult, se solum esse & vnicum qui lucem mundo afferat, quiq; tenebras noctis illius originalis dissipet & dispel-

lat: ac nullum vnquam hominem aut Angelum, aut creaturam aliquam hæc omnia præstare potuisse. Et quemadmodum omnia quæ in firmamento sunt sidera, omni quod edunt lumine, ne minimum diem possent inducere ac perpetua, nisi sol exoriretur, futura esset nox ac meræ tenebræ: sic & hic Christus de se vult innuere, quasi diceret: Infirma scilicet omnis creaturarum virtus & energia erat, o homines, quæ vobis lucem aut diem afferet, nisi eam ipse attulisset, inq; perpetuis tenebris sine me proculdubio vixeris: ego namq; solus mundi lux. Non ait, *Ego sum sol*, sed *lux* vt ostendat se procedere: nam quemadmodum omnis luminis initium & origo est sol, qui à nullo oritur, sed à quo omnis lux & lumen oritur: ita quoq; Pater æternus veluti sol quidam gloriæ est, principium diuinitatis, sed principium principij expers, à nullo alio principio procedens, à quo tamen, vt à vero sole, Verbum illud æternū veluti lumen quoddam, procedit. Aperi nobis obsecro Dauid, ænigma illud, *Ex vtero ante Luciferum genui te.* *Psal. 109.* Tu porro Atranasi apertius *Lumen de lumine Deum verum de Deo vero*: perinde ac si diceret lumen de sole.

Ad hæc ait *lux, & non sol*, quod sol nunquā orbem egrediatur, sed ad nos huc inferne radios suos dirigat, vt naturam rerum inferiorum custodiat, inque suo esse & vigore perpetuo conseruet. Ad eundem etiam modum Pater ille immensus & æternus, nunquā spherā diuinitatis egrediens, filium suum in hunc mundum velut lumen quoddam destinauit, ac nobiscum versari voluit, de quo canitur: *Oriens ex alto illuminare hic qui in tenebris & in umbra mortis sedens*: ad naturæ scilicet humanæ conseruationem.

Addit deinde *lux mundi*, non dicit *lux cæli* aut *inferni*, sed *mundi* solummodo. In cælo namque ipse sol lucet & splendet, in mundo vero lumen eius & radij solummodo conspiciuntur & sentiuntur: apud inferos autem nec sol, nec lumen reperitur. Vt autem minutius hoc adhuc declaremus: insinuare videtur, sese non esse lucem dæmonum in infernalibus abyssis commorantium, aut Angelorum cælestia habitacula incolētium, nec propter eos sese huc descendisse, sed primo &

IOAN. I.

per se propter veros illos mundi incolas, homines, inquam. Audite Ioannem hic dicentem, *Erat lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Quis etiam scit, an non per *is mundi* homo ipse designatus sit, qui toties apud veteres microcosmus fuit appellatus: & an non per hæc verba, *Ego sum lux mundi*, dicere voluerit? Ego sum lux & facula in magna mundi huius machina accensa, ad animalia, elementa, plantas, rupes, & omnia que hoc orbe continentur, recreanda & illustranda, sed solum ad hominem, paruum illum, in vasto hoc mundo, mundum, illuminandum.

Sol representat nobis SS. Trinitatis mysterium.

In ep. de Trinitate.

Verum propius ad solem accedamus, & maiora sane in eo miracula delitescuntia contemplantur. Quam igitur merito te lumen mundi appellare potuisti Domine; nam quæ admodum lumen à sole progignitur, sol vero & lumen calorem producit, ita quoque tu à magno illo sole Patre scilicet genitus es, à te vero & Patre simul Spiritus sanctus procedit. Sol igitur ad viuum sanctissimæ Trinitatis mysterium representat. Ac veluti tres in sole proprietates reperire est, calorem scilicet, lumen, & ipsam solis substantiam: quæ nempe fecunditate sua lumen producit, quæ duo coniuncta iterum calorem gignunt. Ad eundem quoque modum tres in Sanctissima Trinitate personæ sunt, Pater nimirum, qui de sua fecunditate memoria, Verbum generat, à quibus deinde simul iunctis vnum principium spirabile constituentibus, procedit Spiritus sanctus. Hoc ipso olim exemplo & similitudine hoc in mysterio declarando usus est Iustinus Martyr. Nam veluti lumen non aliunde quam à sole procedit, ac progenitori suo ætate par est: ita quoque Verbum illud æternum, non aliunde quam à Patre, idque per generationem procedit, ac Patri tempore & annis æqualis est, eiusdem cum illo ætatis, qua simul ab omni æternitate extiterunt. Ipsi quoque veteris Ecclesiæ Patres, ut sacratissimum hoc mysterium aduersus Arianos assererent, Filii que æternitatem declararent, hoc ipsum exemplum adhibuerunt.

Ad hæc verbum illud *lux* Latine, Græce *φως*. Hebraice *אור* non nisi tribus radicali-

bus literis constat, *Anne* vobis hoc mysterio vacare videtur? minime gentium. Per hoc enim personarum Trinitas in naturarum vnitatem denotatur. Deinde voces illæ *lux* & *sol* monosyllabæ sunt, licet tribus constent litteris, ad demonstrandum in sanctissima Trinitate non nisi vnicam essentiam esse, licet tres diuersæ personæ. Testatur hoc Ioannes Apostolus: *Tres sunt qui testimonium dant in celo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt.* Tres scilicet quoad personas, & vnum, essentiam respiciendo.

Suggestit nobis vester ò Mathematici Euclides, insignem hic conceptum cum de trigono loquitur, quod isofceleson vocat, quod tria habet latera æqualia, & eandem basim. Simile huic trigono dicere possumus SS. Trinitatis mysterium, tria namque latera æqualia continet, & eandem basim: tres nimirum personas, diuinitate, maiestate, æternitate, omnibusque attributis & proprietatibus æquales, & eandem basim: eum eadem omnium sit essentia. O ter beatam ac vere gloriosam Trinitatem! Tu scilicet es magnum illud lumen, lumen tribus distinctum luminaribus, trib. inquam personis, quod in creatione redemptioneque apparuisti, & iterum extremo iudicii die apparebis. Quamuis enim solus ipse Pater in filij sui generatione apparuit & fulserit, ac Pater & Filius in productione & spiratione Spiritus sancti, in creatione tamen mundi, aliisque operibus ad extra, omnes sese Trinitatis personæ mirabili quodam modo ostenderunt: opera namque trinitatis ad extra sunt in diuisa, ut Theologi loquuntur. Dicendum igitur est, licet sancti Trinitatis personæ inter se eadem sint, operaque earum communia: sæpe tamen earum singulas singularia quædam exercuisse & lucem demonstrasse singularem. Pater enim ostendit se lucem esse, & luce delectari ac splendore, cum in monte Sinai legis tabulas Moysi traderet, itemque in rubo ardenti, & in combusto: quin & iusticiam suam aduersus Gomorrhæos & Sodomitas, non nisi per ignem ostendit. Merito igitur te quoque ò Pater æterne, lumen mundi vocitare potes, ac tu ò sanctissime Spiritus. An nõ enim cum vidimus in linguis igneis super Apostolos descendere, ipse nempe

Trianguli isofceleson SS. Trinitatis denotat.

Exod. 17.

Exod. 3.

Gen. 19.

nempe lampas est per gratiam accensa, septē distincta luminaribus, septē, inquam, donis. At Christo Domino imprimis, ac præ cæteris conuenit dicere: *Ego sum lux mundi*: solus namq; ipse ut lumen procedit de lumine, ac verus Deus de Deo vero: ipse est, de quo Psalmista: *Illuxerunt coruscationes tuae orbis terræ*: quoniam ipse est de quo Isaias uaticinans dixit: *Populus qui habitabat in tenebris, uidit lucem magnam. Et sicut dentibus in regione umbrae mortis lux orta est illis*. Deniq; quoniam ipse est, qui se hodie lucem mundi appellat.

Describitur in Exodo iagens candelabrum aureum, quod in medio tabernaculi collocandum erat, in quo septem accensa erant luminaria. Candelabrum hoc aureum Christus Dominus fuit, in monte Caluariae, in mundi medietate positum, quinq; luminaribus, quinque scilicet parentibus uulneribus insigne. Vel candelabrum fuit in medio Ecclesiae positum, in quo septem lampades, septem nimirum Sacramenta, collocata fuisse, quæ omne quem habent splendorem à Passione Domini mutantur. Qui id fieri possit, norunt Doctores. Quoties uero candelabrum hoc accensum fuit: quoties lumen hoc refulsit? In primis ipso nascente, montana Iudææ undiq; lumine & claritate collucet, ut ipsos pastorum oculos etiam media nocte splendor eius obscurat. *Lamentum. Desi cum fulsit illos*. Quas illas scintillas in oriente immittit? uideas namq; stellas uelut in aciem prodeuntes, instar facū Principes illos Nabathæos, usque ad præsepium Bethlemiticum conducere: *stella antecedebat eos*. At in monte Thabor plenissime refulsit, quando nimirum Apostolorum oculi nimio eius fulgore præstingebantur. Deinde quantum lumen per uniuersam Palæstinam per ipsa miracula edidit? quam magnum splendorem in Resurrectione, Ascensione, & Spiritus paracliti missione? Quis igitur adeo stipes & obtusa mentis erat, qui tot lumina cū uideat, Christum lucem esse neget? si enim Tobie mater filium absentem lumen oculorum suorum appellare non dubitauerit: quanto maiori nos. ratione de redemptore nostro id dicere poterimus, qui uerum oculorum nostrorum lumen est? Ipse namque

Tom. 1. Bejai Quadrag.

lux est, de qua Dauid uates: *Vanum est uobis ante lucem surgere*. Si enim uerbum illud Patris in nostro horizonte exortum nõ fuisset, nunquam è peccati strato surgere potuissimus. Vanum erat, è munde, de redemptione cogitare, nisi oriens illa lux affulisset. Fitemur igitur omnes, Domine, ac libenter concedimus, uere te lucem mundi extitisse, qui cæcis uisum, mortuis uitæ usum reddideris: tu scilicet es qui instar luminis splendidissimi 33. annorum spacio in mundo effulisti, quod cum in crucis arbore extinctum fuisset, tenebræ factę sunt super uniuersam terram. Te igitur semper Angelum illum Raphaellem esse dicam, qui felle & passionis tuæ amaritudine miserum mortale genus, per cæcum Tobiam designatum, cælum fecisti inueneri, eique oculos reddidisti.

Satis de luce, iam proprietates eius examinemus, eiusque effecta declarem, rem nobis Philosophi declare, dicite, obsecro, quænam lucis sit proprietas, & eam uobis cū Iesu Christi gratia optime coincidere ostendemus. Lux se. unico momento producit, ita & gratia (iustificatio namque fit in instanti) producit illa calorem, hæc uero feruorē & ardorem Spiritus: illa gemmas & metalla generat, hæc uirtutes & merita, illa denique maris fluxum & refluxum causatur, hæc autem attritionem & contritionem in anima gignit. Uterius progrediamur: lux tenebras dispellit: Christus uero summa illa lux tenebras mundi ac peccati originalis, uenialis & actualis, fugat. Vix enim exortus fuit ille sol, quin statim Ethnici idololatriam, Iudæi cæremonias, Gentes suas ineptias reliquerint. Vnde in Euangelio Dominus adiungit: *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris*.

Et sane quicumq; Iesum eiusq; doctrinam sequitur, non uersatur in tenebris, non errat. Tu uero Mahumetane in tenebris ambulas, quia Iesum non sequeris: in tenebris ambulas Iudææ, ac recta ad inferos properas, quod Iesu Christi ueri Messie uestigijs non insistis: tu quoq; in tenebras ambulas hæretice per tot errorum salebras, conuitorūq; Lux illa ambages, quoniam Dei Ecclesiam ignoras, mundi uanitate de-

tegit.

kkk minet,

Matth. 27.

Gratiæ comparatur lux.

Isai. 60.

minet, eique quidquid credendum est suggerat, quod voluntatem illustret, ei quidquid faciendum est inspiret: lumen quod omnibus rebus oculum det, ac veros colores detegat. Quid? Christus vix in mundum venit, quin oculos hominum quamprimum aperiat, ut praeclaros illos verosque caeli colores aeternae scilicet beatitudinis, gaudijque caelestis, ac firmiter adulterinos illos ac fucatos rerum humanarum dispiciant: detegit ille & ad oculum demonstrat mundum non nisi iridem esse, cuius omnes colores adulterini sunt: instar Naamae esse, diuitis quidem & opibus effulgentis sed lepra maculati: eiusque voluptatem ac delicias instar statuae Nabuchodonosoris, cuius quidem caput aureum, pedes vero lutei.

Dan. 1. **4. Reg. 5.** **Lux Christi mundi vanitatem detegit.** **Escl. 1.** Detexit illa, statim ut exorta est, mundum non nisi punctum quoddam esse: & veram nobis Philosophiam caelo proferens, omnes quantitates dimensionum eius edocuit. Quantitatem sc. eius continuam omnemque mundi dignitates e rebus indiuiduis, atomisque nihilo, metisque ineptis, inanisque esse compositas: de quibus dicitur, *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas*. Deinde omnes eius lineas, superficies, ac longitudinem dignitatum, muniorum, honorum, graduumque non nisi punctis constare, ac continuu punctum esse: omne quoque vitae nostrae tempus ac spacium non nisi momenti innixum ac momento citius praeteruolare: omnes etiam motus ambitionis, transitionis ex gradu in gradum, ac progressum ad sublimiora, non nisi ex mutatis componi. Ostendit lux illa o mulieres, omnem pulchritudinem corporis, venustatemque; instar floris emarcescere, ipsas diuitias inanes esse ac futiles, nullamque prorsus felicitatem afferre, corpus non nisi putredinem esse & omnia quae in mundo sunt non nisi cinere, & e cinere composita, inque cinere redigenda. Nolite igitur amplius o mundani instar noctuarum tenebras diligere easque consecrari, sed generosum aquilarum genus imitando, obrutum in solem hunc defigite, ad eiusque lumen accedite. Iam satis superque in tenebris vixistis, o peccatores, iam tempus est ut e peccati vos caligine propriatis, ad lucem accedite, dies illucescit, lumen effulget, venite, appropinquate ac videte quomodo perdeserta Palaestinae lu-

ceat ac splendeat, *Eras lucerna ardens & lucens. Ioan. 5.* Accurrite ut eam in crucis candelabro accensam videatis, in quo posita erat, toti ut mundo illucesceret, haec nempe illa lucerna est de qua in Euang. *Accendite lucernam, & non in abscondito ponit, neque sub modo, sed super candelabrum, ut qui ingrediuntur lumen videant.* Vix namque eam intuebimini peccatores, quin statim vobis peccati grauitatem detectura sit, cuius coloris sit cuiusque malitiae, cum nimirum Christo Domino tot poenarum suppliciorumque causa extiterit, ut eum cruci affixerit, mori coegerit, usque ad inferos deduxerit: & cum Pater aeternus tanta seueritate id ipsum puniat, ad usque mortem in proprium Filium animaduertendo, & aeterna inferorum supplicia ob id ipsum damnatis infligendo. Videbitis confestim quanta eius sit grauitas, cum diluuii aquae id nequiuertit submergere, nec Sodomiticus ignis exurere, nec pestis Dauidis extinguere, sed vniuenti Dei Filij sanguine ad id suffocandum & extinguendum opus fuerit. O ingentem peccati grauitatem & peruersitatem singularem! tene viuere omnibus omnino hominibus, ne quidquam indignantibus? fieri potest toti te mundo interitum afferre, ac totum mundum tibi ne minimum quid nocere possit? non enim ipse qui omnia consumit ignis, non qui omnia corrumpit aer, non quae omnia absumit aqua, non quae omnia in putredinem redigit terra, te aut consumere, aut corrumpere, aut absumere, aut in putredinem redigere possunt. Tu igitur fera illa & exotica Salamandra es, quam nec elementaris, nec materialis ignis potest deuorare. Tu es Iebuseus ille idololatra, quem Israelitae terra promissionis, nunquam exigere potuerunt. O igitur portentosum ac terribile monstrum, omni feritatis ac crudelitatis genere notum, quod a tantis annorum millibus in vasta mundi huius solitudine commemoraris, quod Patriarchae nunquam expellere, nec Prophetae intercipere, nec Reges concludere, nec totus denique orbis trucidare potuere: sed vnicus Christi sanguis requirebatur, ut id ipsum cruci affigeretur. O vere infelix peccatum! tu iam a sex annorum millibus viuus, vitam tamen expers: tu es magnus ille praedo ac pirata, qui iam tanto

tempore mundi huius mare, latrociniiis & di-
reptionibus infestum reddis: tu es verus ille
incantator & maleficus, qui tot angelorum
hominumque millia incantasti ac maleficijs
cuis perdidisti: tu es crudelis ille sicarius iam
ab ipso mundi exordio tot homicidijs, cæ-
dibus, stragibus, patricidijs, aliisque feritatis
generibus nobilis.

quanto o-
mni Deo
peccatum
prosequa-
tur.
Matth. 2.
Matth. 9.
Matth. 7.
Matth. 8.
quanto o-
mni Deo
peccatum
prosequa-
tur.
Matth. 2.
Matth. 9.
Matth. 7.
Matth. 8.

Sed inceptam materiam, prosequamur: vide-
bitis, Auditores, ad candelabri huius lucem,
quanto odio Deus peccatum prosequatur.
Magnum quidem & grave odiū fuit, quo im-
pius ille tyrānus Herodes Iesum parvulū, p-
secutus est, nimirū, vt de eo vindictā sume-
ret, ac necē ei inferret, omnes paruulos qui
erāt in Bethlehem & omnib. finib. eius, a bi-
maru & infra occidit. At longe grauius odiū
est, quo Deus peccatū prosequitur: cū ad e-
ius memoriam abolendā vindictamq; de ini-
uria sibi in paradiso irrogata sumendā, vni-
genitum Filium mortem subire coegerit, in-
noxii, nullius culpæ reum, quiq; Patrem nū-
quam in minimo offenderat. *Odisti* etenim
Domine, *omnes qui operantur iniquitatē*. Ingēs
quidē & mortale odium fuit impij illius He-
rodiadis aduersus Ioannem Baptistā, quæ vt
eum ē medio tolleret, dimidiam regni Hero-
dis partem repudiavit. At mai⁹ longe fuit o-
dium Dei aduersus peccatum, qui vt id ipsum
morte deleteret, proprio filio non pepercit, eūq;
infami morte in ligno crucis exstinxit. Tot-
ies mecum tacitus inueteratum illud odium
Amani aduersus Mardocheum demiratus
sum, qui decē talētorum millia regio inferre
voluit ærario modo miseri Mardochei capi-
te potiri liceret. Quid igitur Patrem æternū
miramur, vt peccatum inimicissimum suum
deletum videret & extinctum, Filium cruci
& mortui tradidisset? Atque hoc est nimirum;
quod lux illa nobis aperit, ac videndum præ-
bet: eam igitur sequamur. Floris quoddam
genus est Heliotropium vocant, qui semper
ad solem vergat, vt in quamcunque partem
sol sese flexerit, eodem & flos ille se conuer-
tat. Hunc igitur florem imitemur, ac semper
ad solem hunc animas nostras dirigamus, ne
viquam in tenebris ambulemus.

Atque hoc ex verbis sequentibus intelli-
gitur, *Qui sequitur me non ambulat in tenebris*.

Equidem sum lumen, fax ac Pharos mundi,
atque omnes qui me sequuntur, in tenebris
ambulare nō possunt: vacillare nequeunt, se-
cure & confidenter procedunt. Magnū qui-
dem diuini fauoris fuit indicium, cum Deus
Hebræos in deserto, in nube ignis per diem,
necubi errarent, aut de via desisterent, de-
ducebat. At multo maius amoris & fauoris
esse mihi videtur indicium, hunc ipsum
Deum, sed naturæ nostræ nebula reatum,
velut ignem in nube latitantem, ne in des-
erto & mundi huius solitudine erremus, nobis
lucem afferre, nobisque instar facis accensæ
præluere. An errem, ex ipsis Euangelij ver-
bis diiudicare potestis: *Qui sequitur me, non
ambulat in tenebris*.

Magnum quoque & notabile beneficium
Dei in ipsa mundi creatione extitit, cum in
totius mundi vsum duo magna luminaria
constituit, luminare scilicet maius vt præf-
set diei, & luminare minus vt præfset no-
cti. Longe vero maior & eminentior gratia
esse videtur, cū in opere redemptionis, quod
priori dignitate & præstantia non cedit, eum
ipsum Deum ad parui mundi, hominis scilli-
cet, conductum, duo alia luminaria cerni-
mus produxisse, prioribus illis non inferiora;
gloriosam nimirum matrem lunam, de
qua dicitur, *pulchra vt luna, electa vt sol*. Gen. 6.
Christum vero, vt solem lumine plenissi-
mum: qui de seipso ait: *Ego sum lux mundi*,
& vtrumque quidem, vt tenebras dispellat,
Qui sequitur me non ambulat in tenebris. Anne
percipis & intelligis anima, vim efficaciam-
que horum verborum mysterijs scatentium?
Docent illa, non in tenebris ambulandum
esse, sed Redemptorem sequendum, idque
ea ratione, qua ille in Euangelio iubet: *Qui
vult venire post me, abneget semetipsum, & tol-
lat crucem suam, & sequatur me*. Christi vesti-
gijs insistere, illum sequi est, tribulationum
crucem numeris sustinere, voluntatem pro-
prium abnegare, omnem mundi vanitatem
& sæculi deliramenta relinquere, eumque
ad montem vsque Caluarie, & mortem se-
qui: hæc namque vnica est, anima mea, in
tenebras non incidendi, & noctis fugiendæ
ratio.

Hic vestram o mūdani infelicitatē agno.

seo, & in tenebris palpitantes video: Christū enim qui Sol est, cum fugitis, oculosque luci occluditis, mundum ac tenebrarum principem Sathanam dum sequimini, perpetuis vos in tenebris versari, nullumque lumen intrueri necesse est: cœli quippe aspectus vobis ereptus est, ac proinde in peccatis volutimini, ex iis in abyssos infernales detrudendi.

Leuit. xi.

Similiter omnis & infausi augurij apud veteres erant bubo, noctua, & vesperilio, aliaque aues, quæ lumen solis & diem exorsa noctu solent volitare, quas & ideo Deus lege sua vt immundas repudiat. Ita & de vobis ominari licet o miseri, qui solis radios euitatis, ac tenebras sectamini, adeo vt hinc euidentis reprobationis argumentum colligi queat, ac de futura damnatione vestra quodammodo liceat præfigere. Quare agite infelices & noctuagæ aues, prodite e cauernis vestris, relinquite tenebras, diem amate, lumen hoc cœleste sequamini.

Exod. 12.

Tu porro lumen æternum, quod à summo illo iustitiæ sole exoreris, iucundum Angelorum hominumque lumen, vnicum oculorum nostrorum lumen, quod olim mundi tenebras effugasti, quod cœcorum oculos aperuisti, quod ipsis mortuis vitam restituiti: mentem obsecro nostram illustra, vt nimium tuæ merita gloria, beatitudinis æternæ pretium, & angelorum societatem aliquando cælique diuitias & magnitudinem videat: videat inquam mundi inanitatem, rerum harum inferiorum vanitatem, peccati grauitatem, infernaliumque suppliciorum feritatem, demonum horrorem, damnationisque æternæ perpetuitatem. O lumen cœli, quod olim filios Isaac per desertum columnæ igneæ ductu conduxisti, nos obsecro etiam per vastam hanc & infestam latronibus mundi solitudinem ducto, nos inquam qui hic adhuc peregrinamur: vt lumine gratiæ tuæ illustrati, infinitum aliquando gloriæ tuæ lumen videre possimus. in cuius admirationem rapti dicere: Iam venit tempus,

Domine mundi lux, vt in lumine tuo lumen videamus.

Amen.

Partitio.

1. Quo valeat Dominica Passionis memoria.
2. De innocentia vta Iesu.
3. De veri ate doctrina Iesu.
4. De calumniatoribus Pharisæis.

Quis ex vobis arguet me de peccato? si veritatem dico vobis quare non creditis mihi. Ioan. 8.

FIGURA.

Præcepit olim in veteri legi Deus, vt agnus Paschalis, qui decima quarta luna tantum immolandus erat, multo ante tempore ex agris in ciuitatem adduceretur, quo assiduo eius balatu omnes excitati in memoriam reuocarent, quam singulari olim ratione patres eorum per vnus agni oblationem e captiuitate Egyptiaca fuissent educti, & in libertatem pristinam restituti; quo omnes Deo ob tam singularis beneficii memoriam gratiarum actionem persoluerent. Ecclesia vero Catholica, vt memoriam cruenta illius oblationis, qua non agnus, sed vnigenitus Dei filius pro nobis omnibus in crucis stipite oblati fuit, reficere, nosque ad gratitudinem, gratiarumque actionem, ac tam singulare beneficium excitaret, eundem hodie ex agris reducit, & nobis ob oculos ponit: diu scilicet antequam in monte Caluarie immoletur, vt nos eum videntes, eiusque eiulatus & lamenta exaudientes dolores eius & cruciatus contemplantes, passionis eius merita, & beneficia per eum collata in memoriam reuocaremus, & ad gratias persoluedas excitaremur. Hodie igitur Dominica passionis est. Hodie crucis vexilla pāduntur & explicantur, quam obrem lugubres hodie assumendi sunt amictus, & pullæ vestes induendæ ob mortem filii Dei. Hodie denique tempus venit, quo de clauibus lanceis, cruce, morte, passione Christi loquendum est. Tu vero Parachite Spiritus, vt immensum hunc dolorem & suppliciorum Oceanum felici & prospero cursu enauigemus, cælo noster ductor & gubernator: